

Dieren ‘in de knel’ en hoarding

Door: Colette de Jong, Districtsinspecteur, buitengewoon opsporingsambtenaar en toezichthouder van de Stichting Landelijke Inspectiedienst Dierenbescherming

Het eerste waar u misschien aan dacht bij “dieren in de knel” waren vast de schrijnende beelden van veelal buitenlandse huizen vol gestapeld met dieren. Of dacht u aan het ‘kattenvrouwtje’ wat van oudsher staat voor een alleenwonende dame op leeftijd omringd door tientallen katten? Overigens zijn er ook ‘kattenmannetjes’ kan ik u verzekeren. Of misschien dacht u aan iemand uit uw familie- of vriendenkring, of aan uw eigen dieren?

Dit artikel is geschreven vanuit mijn ervaringen uit de praktijk als districtsinspecteur, buitengewoon opsporingsambtenaar en tevens toezichthouder van de Landelijke Inspectiedienst dierenbescherming (LID). Wij voeren onder andere controles uit naar aanleiding van meldingen over mogelijk verstoord dierenwelzijn (waar sprake is van een overtreding van de wet) die binnenkomen bij het meldpunt 144 of vanuit ons netwerk komen (politie, GGD, thuiszorg, woningbouw etc.)

In Nederland hebben veel mensen huisdieren, in 47,7% van de huishoudens wonen 1 of meerdere dieren. Bij elkaar opgeteld houden 3,8 miljoen huishoudens ongeveer 27,3 miljoen gezelschapsdieren. (Let wel deze cijfers uit onderzoek van Dibevo en NVG zijn uit 2019 dus van vóór de Corona maatregelen).

In een groot aantal gevallen gaat het om meerdere dieren in één huishouden. Redenen om dieren aan te schaffen zijn divers maar in de meeste gevallen vanuit goede bedoelingen. Soms veranderen helaas gaandeweg de omstandigheden van een eigenaar waardoor ook de omstandigheden voor de dieren veranderen. Door bijvoorbeeld financiële problemen, ziekte of verlies van dierbaren kan de (medische) zorg voor de aanwezige dieren naar de achtergrond verdwijnen. In veel gevallen krabbelt iemand weer op en is dan weer in staat om de regie over zijn of haar eigen huishouden te voeren inclusief de goede zorg voor de aanwezige dieren. In een aantal gevallen zakken mensen steeds verder weg in een isolement, wars van alle bemoeienissen en meningen van ‘de buitenwereld’. Hoe meer zij afgezonderd raken, hoe meer zij veelal behoefte hebben aan betrouwbaarheid, liefde en genegenheid zonder al die kritische noten. En laat dat nou net zijn wat dieren hun eigenaren over het algemeen bieden: onvoorwaardelijke liefde en trouw, zonder waardeoordeel.

Als deze dierenliefde uit de hand loopt doordat dieren zich (blijven) vermenigvuldigen, ziek worden of omdat er simpelweg steeds meer dieren binnen gehaald worden, kan er een problematische situatie ontstaan. Hoe groter het aantal dieren, hoe meer overzicht er nodig is om ieder individueel dier de juiste zorg en aandacht te geven om van de toenemende kosten nog maar te zwijgen. Het risico dat, ondanks alle eerdere goede bedoelingen, de dieren in hun welzijn worden geschaad, neemt toe. Veel dieren in een te kleine

leefomgeving, onbehandelde medische aandoeningen, vervuiling door urine en ontlasting en

vlooiexplosies zijn de meest voorkomende situaties achter de inmiddels al lang voor de buitenstaanders gesloten voordeur. Situaties die niet goed zijn voor mens en dier!

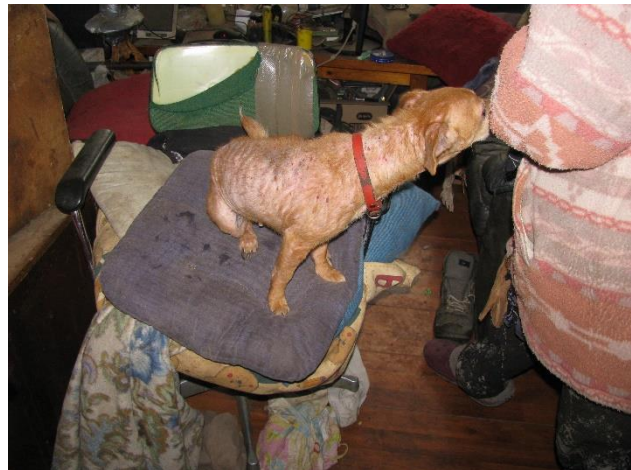
In het artikel Dierenbescherming Preventie, vindt u de signalenkaart van de Dierenbescherming als hulpmiddel om verwaarlozing of mishandeling van dieren te kunnen herkennen.

In de dierenwetgeving wordt nergens gesproken van 'te veel', het gaat er simpelweg om of de dieren voldoende goede verzorging krijgen en niet in hun welzijn en gezondheid worden aangetast ('zonder dat dit een redelijk doel dient'). Dat geldt voor ieder individueel dier en daar ben je als eigenaar/houder verantwoordelijk voor vanaf het moment dat je dat dier onder je hoede neemt. Klinkt logisch maar het gesprek hierover aangaan is in veel situaties een stuk lastiger. Iemand vragen naar de hoeveelheid kattenpoep die zich inmiddels bijna begint op te stapelen en de dieren die zich helemaal suf zitten te krabben of de her en der verspreide konijnen en vogels in kleine vuile kooitjes, stuit vaak op veel weerstand. Het voelt als een frontale aanval voor een dierenliefhebber. Direct weerstand en boosheid vanwege 'DE beschuldiging van dierenmishandeling en dat terwijl er juist zoveel liefde is'. Het is een volkomen logisch gevoel en bijbehorende reactie, waarna je je als eigenaar wel af zou moeten vragen of je, hoe goed bedoeld ook, je dieren eigenlijk in alle eerlijkheid te kort doet. En als dat zo is, om samen te kijken hoe je dit op kan lossen zodat het voor het dier, maar ook voor een eigenaar (die soms ook wel voelt dat zij te kort schieten maar even niet meer weten hoe nu verder), weer een goede gezonde situatie wordt. Op deze website van de Nederlandse Hoarding week zijn veel handvatten te vinden over het op open wijze en zonder oordeel een gesprek aangaan.

Als het gaat om situaties waar het dierenwelzijn (nog) niet ernstig in geding, is er meer tijd om naar oplossingen te kijken en deze in betrekkelijk rustiger tempo stapsgewijs uit te voeren. In deze gevallen kan de afdeling preventie van de Dierenbescherming mogelijk hulp bieden.

Meer informatie hierover is te vinden in het document Preventie van de Dierenbescherming.

Helaas is een lange adem niet mogelijk in situaties waar de dieren lijden. Constante jeuk, pijn, geen schone plek hebben en/of constant in een veel te kleine ruimte opgesloten zitten. Er is soms geen ontkomen aan om dwang toe te moeten passen om de dieren uit een situatie te halen of een situatie op korte termijn in ieder geval te verbeteren. Kort door de bocht: spullen kun je parkeren in een langdurig traject maar voor levende have kan een langdurig traject nog meer ellende en soms zelfs de dood betekenen. Het is dus niet om een eigenaar te pesten of het hem of haar

lastig(er) te maken maar puur om op te komen voor het belang van de aanwezige dieren die in hun welzijn en gezondheid geschaad worden. Er moet dan ingegrepen worden. Het nadeel van toepassen van dwang is dat de regie tijdelijk overgenomen wordt van een eigenaar en er veelal ingrijpende keuzes gemaakt moeten worden. Het kan zijn dat er gedurende een langere periode toegezien wordt op het naleven van opgelegde maatregelen maar het kan ook zijn dat in korte tijd de situatie ter plaatse wordt hersteld of in sommige gevallen dieren zelfs (al dan niet tijdelijk) weggehaald worden. Dit gedwongen ingrijpen leidt tot veel stress en emoties bij een eigenaar. Uiteindelijk komt de volledige regie weer terug naar de eigenaar. De situatie is dan wel 'aangepakt' en voor dat moment

opgelost of beheersbaar, maar de behoefte om te verzamelen (of andere spelende problematiek) is veelal nog onverminderd aanwezig waardoor kans op herhaling groot is. In een enkel geval ziet een eigenaar gaandeweg toch in dat zij de dieren waar ze zo van houden, ernstig te kort hebben gedaan en accepteren alsnog hulp om herhaling te voorkomen. Er blijven dan bijvoorbeeld enkele dieren achter die 'geholpen' zijn en zich niet meer kunnen vermenigvuldigen en er worden met hulpverlening duidelijke afspraken gemaakt over de manier waarop de dieren verzorgd worden.

Door aan de voorkant actief betrokken te zijn en blijven op dierengebied, en door maatwerk te leveren (familie, hulpverlening, woningbouw, gemeente etc), kan soms gedwongen ingrijpen (of een terugval) voorkomen worden. Dat betekent ook dat er veel ellende voor mens en dier voorkomen wordt.

Kort samengevat:

Voor het dier is het niet van belang of zijn baasje tijdelijk in een dip zit, er diverse sociale problematiek speelt of er sprake is van dwangmatig verzamelen. Als het dier de dupe is geworden of dreigt te worden van de situatie waarin hij gedwongen leeft, moet er hulp komen.

Als een eigenaar zelf inziet dat het niet goed gaat en open staat voor hulp om het dierenwelzijn weer naar een acceptabel niveau te krijgen, kan de Dierenbescherming hierbij soms helpen. Maar als een eigenaar alle hulp afhoudt, een oplossing te ver weg ligt en de gezondheid en het welzijn van de aanwezige dieren ernstig benadeeld wordt, is de enige weg om een melding te doen bij het Meldpunt 144 (dat kan ook anoniem). Dit is naast een morele verplichting ook een wettelijke plicht voor een ieder, het dier kan immers niet zelf om hulp vragen.

Voor de volledigheid: Natuurlijk is in veel situaties ook het welzijn en de gezondheid van een eigenaar in het geding. Deze tekst is echter geschreven vanuit het perspectief van dierenwelzijn.